

arteveldehogeschool

LID VAN DE ASSOCIATIE UNIVERSITEIT GENT

Handelingsgericht samenwerken

Bachelor na bachelor in het onderwijs buitengewoon
onderwijs en zorgverbreding en remediërend leren

Samenwerken in onderwijs?

de leraar/ondersteuner als lid van het schoolteam

= element van het algemeen beroepsprofiel van de leraar

= basiscompetentie voor leraren

samenwerken op de werkvloer

= expliciete opdracht van de overheid
(Zorg - GOK – handelingsplanning ...)

Samenwerken in onderwijs?

op een **kwalitatieve manier** **SAMEN**

het **onderwijsaanbod afstemmen**

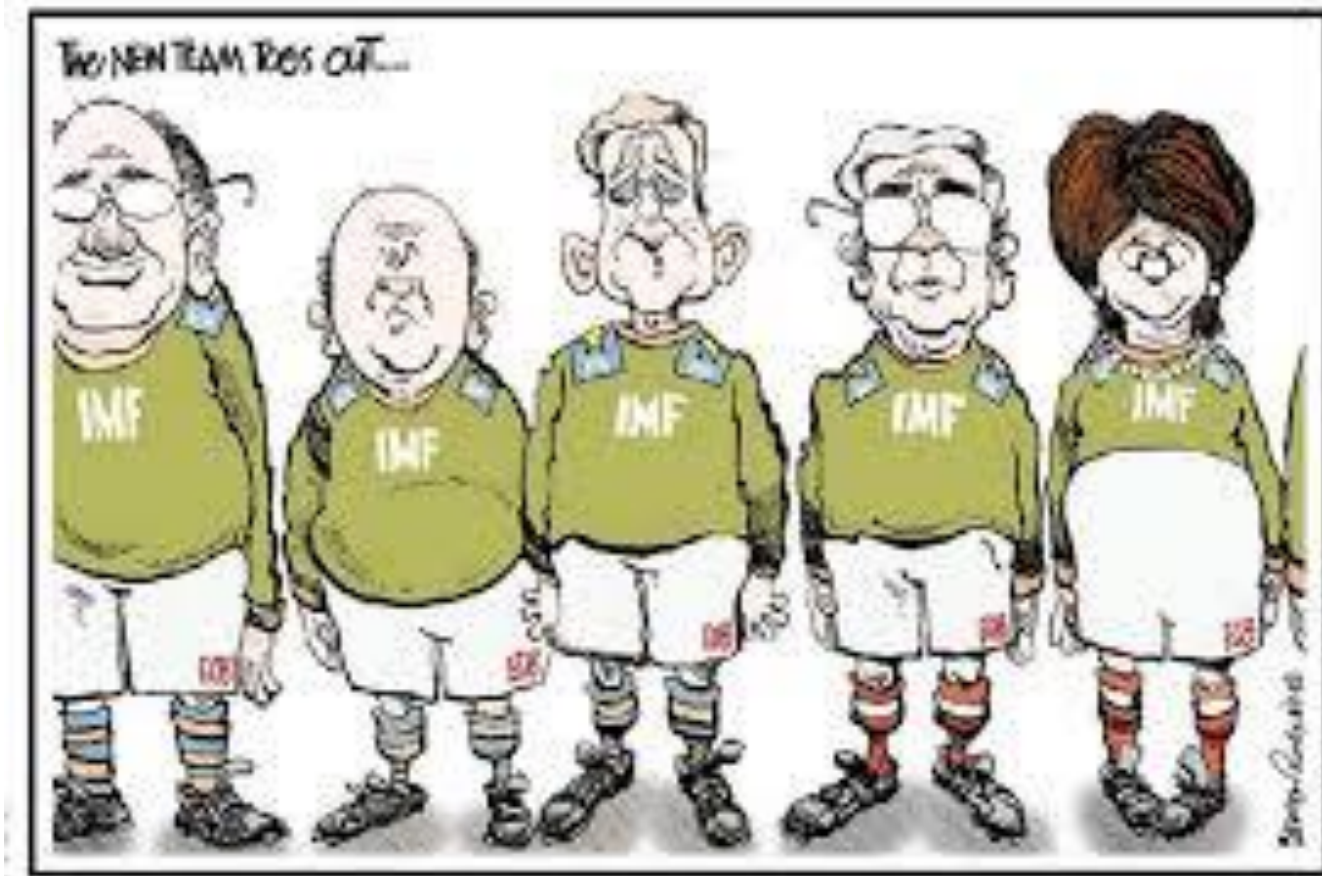
op **de specifieke onderwijsbehoeften** van kinderen en jongeren

Dat doe je niet alleen!

In dit OLOD: **verdieping en verruiming**

Welke teams in jullie scholen?

Enkele stellingen

- Als leerkracht werk je op een eiland
- Vriendschap is belangrijk om tot een goed resultaat te komen binnen een team
- Zelfsturende teams zijn de toekomst
- Voor de goede werking van het team, is het belangrijk om altijd alles tegen elkaar uit te spreken

Wat is de relatie tussen...?

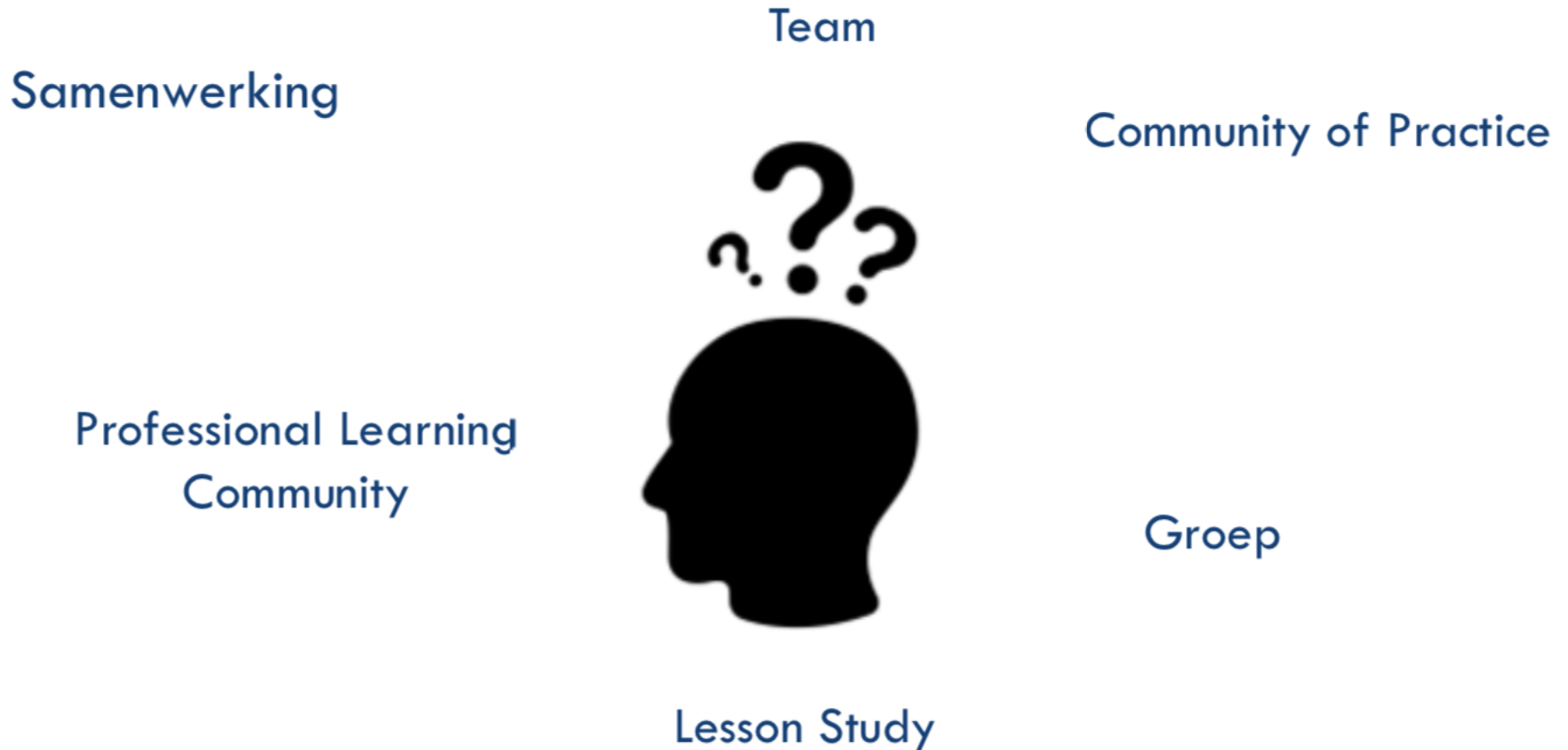
School als “eierdoos” (Lortie, 1975)

- Leraren geïsoleerd in klassen
- Cultuur van individueel werk & autonomie

Toename van uitdagingen en eisen

Conceptuele verwarring

Samenwerkingsstructuren

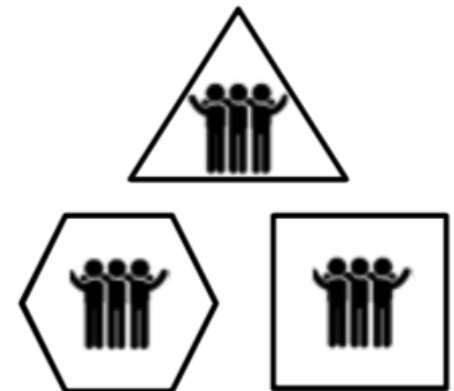
Team =

“a distinguishable collection of individuals, who identify themselves as a team and interact as a team to reach certain shared goals for which they share responsibility and hold themselves mutually accountable. Members are jointly committed to the common purpose and task and are interdependent in their tasks and outcomes” (Vangrieken et al., 2015; p. 25).

MAAR: Lerarenteams zijn vaak geen echte teams

→ Team entitativity

Team entitativity

= Mate waarin een groep of verzameling van individuen functioneert als een team met:

- **Gedeelde doelen & cohesie**
 - Gedeelde doelen en taken waarvoor alle leden samen verantwoordelijk zijn
- **Taakinterdependentie**
 - Samenwerken als belangrijk voor functioneren als leerkracht
 - Elkaar nodig hebben
- **Uitkomstinterdependentie**
 - Prestaties van de vakgroep hebben invloed op prestaties en beoordeling van leden
 - Als team beoordeeld

Inhoud van samenwerking

- Praktische zaken
- Uitwisselen van materialen
- Timing

*Veilige aspecten
van lesgeven*

- Didactiek
- Problemen in klaspraktijk
- Co-/team-teaching
- Feedback

*Uitdaging/ gevoelig
Blootleggen
onderliggende
overtuigingen*

“Wat ik liever niet bespreek, is de manier waarop ik de cursusinhoud aanbreng. Dat is verschillend voor iedereen. En ik heb mijn stijl en die is verschillend van die van alle anderen.”

Voordelen van samenwerking

- **Leraar**
 - Welzijn: Motivatie, daling isolatie, daling werklast, steun
 - Prestatie: Professioneel leren, vaardigheden, instructie
- **Student**
 - Leren & prestaties
- **School/organisatie**
 - Innovatief klimaat, vlakke structuur

Beperkt sterk onderzoek

- *Non-cognitieve uitkomsten*
- *Leraareffecten*

Nadelen van samenwerking

- **Leraar**
 - Competitie, conflict
 - Tijd & werklast
 - Conformerings, verlies van autonomie
- **Groep**
 - Groepsdenken
 - Balkanisering
 - Social loafing
- **School/organisatie**
 - Controlemechanisme
 - Belemmering van verandering

Faciliterende factoren

- **Persoonlijke kenmerken, bv.**
 - Bereidheid/toewijding; voordelen inzien; vaardigheden, kennis, & ervaring
- **Structurele kenmerken, bv.**
 - Tijd, ruimtes, continuïteit personeel
- **Groepskenmerken, bv.**
 - Grootte, heterogeniteit/homogeniteit, team skills, leiderschap
- **Proceskenmerken, bv.**
 - Conflict, focus, autonomie, groepstaak/taakinterdependentie, vertrouwen
- **Organisatiekenmerken, bv.**
 - Schoolcultuur, beleid/directie, transformationeel leiderschap
- **Ondersteuning, bv.**
 - Training, feedback

Hinderende factoren

- **Persoonlijke kenmerken, bv.**
 - Gebrek aan vaardigheden/opleiding, negatieve attitude, kwetsbaarheid, persoonlijkheden
- **Structurele kenmerken, bv.**
 - Tijd(sdruk), middelen
- **Groepskenmerken, bv.**
 - Heterogeniteit, contrived collegiality, belangen, gebrek aan gedeelde taak/doelen, ineffectief leiderschap
- **Organisatiekenmerken, bv.**
 - Cultuur/traditie van individualisme, beleid/management, normen gericht op autonomie

Effectieve samenwerking: enkele cruciale factoren

- Inspanning van alle betrokkenen
- Voldoende kennis en vaardigheden mbt het werk
- De expertise van iedereen inzetten
- Heldere rollen & verantwoordelijkheden
- Flexibiliteit
- Het vermogen om zich aan te passen aan veranderingen in pedagogiek en curriculum
- Actief volgen van onderwijsontwikkelingen
- Eerlijke en open communicatie
- Steun van de directie (structureel, affectief...)

Autonomie & samenwerking: Paradox?

DOMEINEN

Domeinen van de lespraktijk

ATTITUDES

Verstaan van autonomie

Domeinen van autonomie

“classroom autonomy”

= the ability to control daily schedules, to teach as one chooses, to have freedom to make decisions on instruction and to generate ideas about curriculum” (Husband & Short, 1994, p.60)

Verschillende **domeinen** (Vangrieken et al., 2017)

-> **curriculair**

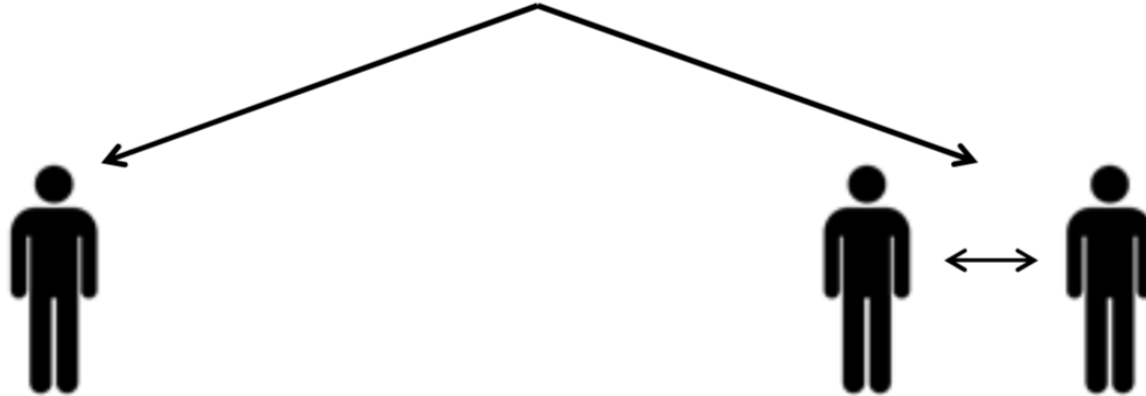
-> **didactisch pedagogisch** (= manier & stijl van lesgeven = persoonlijk)

“Je kan je manier en stijl van lesgeven niet loskoppelen van wie je bent als persoon... Je speelt geen rol als leraar, je bent gewoon wie je bent.”

Attitudes t.a.v. autonomie

Paradoxaal relatie tussen autonomie en samenwerking

Opvattingen van leraren over autonomie

Reflectieve attitude

Intrapersoonlijk,
persoonlijke keuze

Vrijheid voor zelfsturing

Onderlinge afhankelijkheid

Reactieve attitude

Interpersoonlijk, verzet

Vrijheid van invloed

Onafhankelijkheid

De leraar & samenwerking: balans

- Samenwerking met oog voor eigenheid/individualiteit
- Individualiteit die input & overleg niet uitsluit